

SCI-CONF.COM.UA

PERSPECTIVES OF CONTEMPORARY SCIENCE: THEORY AND PRACTICE

**PROCEEDINGS OF XII INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
JANUARY 13-15, 2025**

**LVIV
2025**

PERSPECTIVES OF CONTEMPORARY SCIENCE: THEORY AND PRACTICE

Proceedings of XII International Scientific and Practical Conference

Lviv, Ukraine

13-15 January 2025

Lviv, Ukraine

2025

UDC 001.1

The 12th International scientific and practical conference “Perspectives of contemporary science: theory and practice” (January 13-15, 2025) SPC “Sci-conf.com.ua”, Lviv, Ukraine. 2025. 1429 p.

ISBN 978-966-8219-88-7

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // Perspectives of contemporary science: theory and practice. Proceedings of the 12th International scientific and practical conference. SPC “Sci-conf.com.ua”. Lviv, Ukraine. 2025. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/xii-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-perspectives-of-contemporary-science-theory-and-practice-13-15-01-2025-lviv-ukrayina-arhiv/>.

Editor

Komarytskyy M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: lviv@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua>

©2025 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2025 Authors of the articles

23. *Гуменчук О. Ю., Шевченко О. О., Левон М. М., Кобзар О. Б., Левон В. Ф.* 138
 МОРФОЛОГІЧНІ ЗМІНИ СУДИН ГЕМОМІКРОЦИРКУЛЯТОРНОГО РУСЛА ОТОЧУЮЧИХ ТКАНИН ПІСЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ЕНДОВЕНОЗНОЇ АБЛЯЦІЇ ПОВЕРХНЕВОЇ ВЕНИ ЗА ДОПОМОГОЮ ВИСОКОЧАСТОТНОГО ЕЛЕКТРОЗВАРЮВАННЯ В ЕКСПЕРИМЕНТІ
24. *Давиденко П. Д., Узун Л. Р., Коваль С. В., Щербина Є. О., Сухонос Р. О.* 142
 ПУЛЬС НАУКИ: ЯК ВІЛЬЯМ ГАРВЕЙ ВІДКРИВ ТАЄМНИЦІ КРОВООБІГУ
25. *Давидов Д. М., Кобан Н. А.* 146
 АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ СКЛАДАННЯ 1 ЕТАПУ ЄДКІ КРОК-1 У 2024 РОЦІ СТУДЕНТАМИ МЕДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ № 2 ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
26. *Давидов Д. М., Кобан Н. А.* 150
 АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ СКЛАДАННЯ 2 ЕТАПУ ЄДКІ КРОК-2 У 2024 РОЦІ СТУДЕНТАМИ МЕДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ № 2 ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
27. *Демченко Г. О., Ніколаєва Ю. В., Ячменьова Е. С., Давиденко П. Д., Узун Л. Р., Сухонос Р. О.* 154
 ТІЛО ЯК ТЕКСТ: МОНДІНІ ДЕ ЛЮЦЦІ І ЙОГО АНАТОМІЧНА РЕВОЛЮЦІЯ
28. *Дзевульська І. В., Маліков О. В.* 160
 ГУМАНІТАРИЗАЦІЯ ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ
29. *Єскін О. Р., Уткіна К. О.* 162
 ЕНЦЕФАЛІТ ПІСЛЯ ВАКЦИНАЦІЇ ПРОТИ COVID-19
30. *Завгородній Б. С., Кожежяка М. О.* 164
 ОПТИМІЗАЦІЯ ПРОГРАМИ КЛАСИЧНОЇ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ПІСЛЯ ЕНДОПРОТЕЗУВАННЯ КОЛІННОГО СУГЛОБА
31. *Зионг Тхі Тхао, Нестеренко В. Г.* 166
 ПРИЧИНИ ГЕНДЕНОЇ РІЗНИЦІ В ПОШИРЕНOSTІ АУТОІМУННИХ ЗАХВОРЮВАНЬ
32. *Ковальов М., Мовчан С., Соловійова О., Ріжняк О.* 172
 ТРИВІАЛЬНІ НАЗВИ ШТАМІВ КОРОНАВІРУСУ В СТРУКТУРНО-ГЕНЕТИЧНОМУ АНАЛІЗІ
33. *Кречківська Л. М., Молоток В. В., Онікієнко О. Л.* 176
 АНАЛІЗ ОХОПЛЕННЯ ВАКЦИНАЦІЄЮ ПРОТИ ГЕПАТИТУ В ДІТЕЙ ВІКОМ ДО 1 РОКУ
34. *Кушнірук Н. А., Мінухін Д. В.* 178
 АНТИБІОТИКОРЕЗИСТЕНТНІСТЬ МІКРООРГАНІЗМІВ ПРИ БОЙОВІЙ ТРАВМІ У ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗСУ
35. *Кязимова С. Б., Нестерцова С. О., Коваль В. А.* 181
 ОСОБЛИВОСТІ ВАКЦИНАЦІЇ ДІТЕЙ З ГОСТРОЮ ЛЕЙКЕМІЄЮ

ТІЛО ЯК ТЕКСТ: МОНДІНІ ДЕ ЛЮЦЦІ І ЙОГО АНАТОМІЧНА РЕВОЛЮЦІЯ

Демченко Г. О.,

Здобувачка освіти 4 курсу II медичного факультету
Харківський національний медичний університет
м. Харків, Україна

Ніколаєва Ю. В.,

Здобувачка освіти 4 курсу III медичного факультету
Харківський національний медичний університет
м. Харків, Україна

Ячменьова Е. С.,

Здобувачка освіти 4 курсу II медичного факультету
Харківський національний медичний університет
м. Харків, Україна

Давиденко П. Д.,

Здобувачка освіти 5 курсу II медичного факультету
Харківський національний медичний університет
м. Харків, Україна

Узун Л. Р.,

Здобувачка освіти 5 курсу II медичного факультету
Харківський національний медичний університет
м. Харків, Україна

Сухоносів Р. О.,

кандидат медичних наук, доцент кафедри анатомії людини
Харківський національний медичний університет
м. Харків, Україна

Вступ./Introduction. Жодне дослідження історії анатомії у середньовічний період не може вважатися повним без згадки про Мондіні де Люцці. Мондіні де Люцці був італійським лікарем, анатомом і професором хірургії Болонського університету. Його шанувальники називають його "відроджувачем анатомії", і його навчання розтинів вплинули навіть на Леонардо да Вінчі, однак критики стверджують, що він лише спостерігав, а не виконував розтини, і просто повторював висновки своїх попередників. Уся ця суперечливість цілком обґрунтовано створила атмосферу загадковості навколо

цього середньовічного анатома. Тому необхідно уточнити життя і досягнення Мондіні де Люцці.

Мета роботи./Aim. Вивчення внеску Мондіні де Люцці в розвиток анатомії середньовіччя, зокрема його ролі у відновленні анатомічних розтинів як частини медичної освіти, а також оцінка його новаторських підходів до анатомічних досліджень і критичного переосмислення праць Галена. Робота також має на меті дослідити вплив його теорій та практик на подальший розвиток медичних знань і формування основ анатомічної науки.

Матеріали та методи./Materials and methods. Теоретичні: огляд та аналіз науково-методичної, публіцистичної та історичної літератури.

Результати та обговорення./Results and discussion. У ранньому середньовіччі, між IX і XI століттями, розвиток раціонального мислення та досліджень був паралізований церковною владою, і лікарі могли лише повторювати доктрини великих постатей минулого, таких як Арістотель або Гален, не піддаючи їх сумніву. Анатомічні розтини були заборонені, тому праці Галена залишалися найбільш повним описом людського тіла. Перший прогрес був досягнутий лише у XII столітті, коли було засновано кілька університетів, таких як Падуанський, Монпельєрський, Оксфордський та Болонський, де Мондіні отримав медичний ступінь і провів свою викладацьку кар'єру. Болонський університет користувався надзвичайною популярністю, приваблюючи студентів з усієї Італії та багатьох інших країн. У 1292 році університет отримав буллу (офіційний документ, що видається папою римським або іншим високим церковним авторитетом) від Папи Миколая II, яка дозволяла всім лікарям, що закінчили Болонський університет, викладати у будь-якому університеті світу.

Прогрес медицини, а особливо анатомії, був прискорений правлінням Фрідріха II (1194-1250), імператора Священної Римської імперії. У 1231 році Фрідріх II видав указ, згідно з яким медичні школи мали право проводити розтини хоча б одного людського тіла кожні п'ять років. Однак до відносно недавнього часу історики медицини вважали, що в середні віки людські

розтини не дозволялися, ймовірно, через неправильне тлумачення булли, виданої Папою Боніфацієм VIII близько 1300 року, яка проголошувала, що будь-хто, хто "розрубуватиме тіла мертвих і кип'ятитиме їх для відділення кісток", буде відлучений від церкви. На перший погляд здається, що це стосувалося людських розтинів, але після ретельного прочитання всієї булли та з урахуванням історичних подій того часу, стає зрозуміло, що насправді вона забороняла розчленування та кип'ятіння тіл мертвих під час хрестових походів для збереження їх і поховання вдома.

Мондіні де Люцці та перший зафіксований розтин

Приблизно в той самий час, коли був виданий указ Фрідріха і булла Папи Боніфація, Мондіні де Люцці готувався до кар'єри лікаря. Народився в Болоньї близько 1270 року, він виріс у заможній буржуазній родині. Його батько, Неріно Фронцолі, володів аптекою, де Мондіні працював. Його дядько, Ліуччіо ді Люцці, був професором фізики, філософії та медицини в Болонському університеті. Якщо Мондіні обрав медицину завдяки своєму дядькові, то анатомію — завдяки своєму вчителю Таддео ді Альдеротто. Мондіні зробив крок вперед порівняно з попередниками і почав практикувати розтини як частину курсу анатомії. Це зробило його відомим як першу людину, яка провела публічний розтин людського тіла після Герофіла і Ерасистрата. Розтин відбувся в 1315 році на тілі страченої злочинниці, найімовірніше жінки, і був спостережений студентами-медиками та публікою з метою вказати точне розташування анатомічних елементів, описаних Галеном. Хоча це був історичний рубіж, здається, що людські розтини вже проводилися раніше, оскільки безсумнівно, що протягом цього періоду хірурги проводили посмертні огляди з метою встановлення причини смерті.

Мондіні проводив розтин, сидячи на стільці, розташованому на подіумі, і голосно зачитував із книг Галена. Якщо результати не співпадали з описами, вони тлумачились як морфологічна трансмутація. Саме тому Мондіні неодноразово звинувачували в тому, що він не визнавав анатомічних помилок, зроблених Галеном. Практичну частину розтину виконували його асистенти.

Демонстратор розчленовував труп, а помічник використовував палку, щоб вказати на позицію анатомічних елементів. Здається, що демонстратор фактично спостерігав більше анатомії, ніж сам професор. Тому деякі історики сумніваються, чи насправді Мондіні проводив розтини самостійно. Відповідь на це питання має велике значення, оскільки вона визначає цінність внеску Мондіні в історію анатомії людини. Існують картини Мондіні за кафедрою, але вони були створені через багато років після його смерті. Те, що нам відомо напевно, це те, що Мондіні провів розтини принаймні двох людських жіночих трупів. У своїй книзі "Анатомія" докладно і чітко пояснюється процедура розтину, а також техніки, які використовуються для візуалізації конкретних анатомічних структур та інструментів для розтину. Окрім використання лез та ножів, Мондіні зазначав, що він варив частини тіла, щоб відокремити кістки, або проводив розтин тіла після того, як поміщав його у воду для кращої візуалізації м'язів та нервів. Окрім цього, Гай де Шоліак, один із його учнів і "батько сучасної французької хірургії", стверджував, що Мондіні розчленував кілька трупів. Ураховуючи все це, ймовірно, Мондіні спочатку більше проводив розтини сам, а згодом лише іноді. Ця теорія пояснює присутність його асистентів на пізнішому етапі його кар'єри.

“Анатомія”

Книга Мондіні "Anathomia" була завершена близько 1316 року. Протягом щонайменше двох століть вона залишалася класичним анатомічним підручником, що використовувався в усіх європейських університетах. Книга є трактатом з анатомії людини і складає практичний посібник з розтину, який також містить деяку фізіологічну інформацію. Однією з інновацій цієї книги було визначення основних елементів анатомії органів: їхнього розташування в топографічних регіонах тіла, взаємозв'язку з навколишніми структурами, форми, розміру, текстури, частин, фізіології та патології. Назви різних анатомічних особливостей були подані латиною та арабською мовою. Структура книги слідує порядку розтину, починаючи з черевної порожнини і закінчуючи головою.

Завдяки прихильності Мондіні до доктрин минулого, "Anathomia" містить три типи помилок: помилки, які спочатку були зроблені Галеном і повторені Мондіні, помилки, які Мондіні зробив через неправильне тлумачення праць Галена, і помилки, які Мондіні зробив у спробі ефективно поєднати спостереження Арістотеля та Галена. Однак Мондіні не просто повторював твердження своїх попередників, а й сформулював кілька своїх теорій. Такою була теорія Галена про складну мережу тонких артерій під основою мозку, яку Мондіні назвав "*rete mirabile*" або "чудова мережа". Мондіні не погоджувався з Галеном щодо її функції, вважаючи, що її зміна пов'язана зі сном. Крім того, Мондіні, ймовірно, відкрив головний видільний проток підшлункової залози, пізніше названий на честь Вірсунга, хоча не визначив його точний шлях та функцію. Крім того, він був першим, хто використовував термін "*mesenterium*" і пояснив терміни, що описують частини тонкої кишки.

"Anathomia" значно сприяла розвитку нейроанатомії, хоча розділ про анатомію голови є відносно коротким, ймовірно, через те, що вважалося гріхом відкривати череп. Мондіні описав тверду та м'яку мозкові оболонки з трьох існуючих мозкових оболонок і пов'язав хоріоїдне сплетення з можливістю мислення. Він також приписував багато функцій мозку до мозкових шлуночків, трохи відійшовши від Галена, який надавав більше значення паренхімі мозку. Після того, як він розділив бокові шлуночки на три частини, він асоціював передню частину з фантазією, середню — зі спеціальними відчуттями, а задню — з уявою. Він також приписував здатність до пізнання та пророцтва третьому шлуночку, а функцію пам'яті — четвертому.

Щодо серця, Мондіні відмовився від уявлення Галена, що воно складається з двох камер, відповідно до поглядів Арістотеля на трьохкамерне серце. У своїй роботі він асоціював функцію передбачуваної середньої камери, яка складалася з кількох порожнин, з перетворенням крові в "життєвий дух".

Хоча Гален вважав, що матка складається з двох порожнин, згідно з Мондіні, їх було сім. Це, ймовірно, було впливом візантійської медицини, яка приписувала містичні якості числу сім. Три теплі порожнини призначались для

чоловічих плодів, три холодні для жіночих, а сьома — для гермафродита. Це цікаво, оскільки Мондіні розчленував принаймні два жіночі тіла і описав форму, положення, змінний розмір і внутрішню морфологію матки з великою точністю.

Висновки./Conclusions. Попри критику своїх опонентів, можна зробити висновок, що Мондіні де Люцці зробив важливий та інноваційний внесок у середньовічну анатомічну науку. Він не був сліпим послідовником Галена, оскільки відходив від нього в багатьох питаннях. Незважаючи на те, що Мондіні не був першим, хто проводив розтин, його робота стала початком нової ери, коли розтин став частиною навчального процесу в медичних школах. Беручи до уваги все це, Мондіні справедливо заслуговує на титул "Відновлювача анатомії", який проклав шлях до великих відкриттів майбутнього. Як стверджує доктор Ернест Віккерсхаймер, відомий французький історик медицини: "Якщо справді була відроджена анатомія в Західній Європі, то це завдяки Мондіні де Люцці, який ознаменував початок нової ери вивчення людського тіла".